

Rīgā

Datums skatāms Nr. 5-9/57
laika zīmogā**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisijai**
sprk@sprk.gov.lv***Par Konsultāciju dokumentu "Par grozījumiem
Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos"***

AS "Latvijas Gāze" (turpmāk – Latvijas Gāze) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas publicēto Konsultāciju dokumentu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 1.oktobra lēmumā Nr.1/14 "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi" (turpmāk – Grozījumu projekts) un vēlas vērst Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju uz šādām Grozījumu projektā un tā piemērošanā konstatētajām problēmām.

1. Par dabasgāzes piegādes avotu prioritizēšanu

2009. gada 13. jūlija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (turpmāk – Piekļuves regula) 15. panta 1. punkta a) apakšpunkts nosaka pienākumu sistēmas operatoram pieāvāt visiem sistēmas lietotājiem tādus pakalpojumus, kas apmierina tirgus pieprasījumu.

Šajā sakarā AS "Latvijas Gāze" jāatsaucas uz dabasgāzes tirgus izmaiņām – pirms kara darbības Ukrainā uzsākšanas, dabasgāzes tirgus bija relatīvi stabils un paredzams, tomēr šā brīža ģeopolitiskā situācija ir radījusi lielas svārstības un neprognozējamību tirgū gan no dabasgāzes kā resursa pieejamības gan no dabasgāzes piegāžu ķēžu viedokļa. Šī iemesla dēļ AS "Latvijas Gāze" ieskatā nav korekti prioritizēt vienu dabasgāzes piegādes avotu – SDG termināļus un atbilstoši to regazifikācijas elastībai pakārtot Inčukalna pazemes gāzes krātuves (turpmāk – IPGK) lietošanas noteikumus, ieviešot iesūknēšanas līknes regulējumu.

Bez Grozījumu projektā minētajiem Inkoo SDG un Klaipēdas SDG termināļiem, kā trešais dabasgāzes piegādes avots Baltijas reģionā ir Polijas-Lietuvas starpsavienojums (GIPL). Ar iesūknēšanas līknes regulējuma ieviešanu, dabasgāzes plūsmu koordinēšana, izmantojot GIPL starpsavienojumu, būs apgrūtināta un sarežģīta. Nevar prognozēt Polijas tranzīta jaudas un GIPL jaudas pieejamību un to, vai dabasgāzes piegāde būs atbilstoša iesniegtajam iesūknēšanas līknes grafikam.

Tāpat šāda gāzes avotu prioritizēšana un IPGK darbības nosacījumu pielāgošana arī nav paredzēta Eiropas Savienības normatīvi tiesiskajā regulējumā (izņēmumi var tikt izstrādāti un piemēroti ārkārtas situācijā) (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (turpmāk - Piekļuves regula), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu).

Ievērojot dabasgāzes tirgū pastāvošo piegāžu neprognozējamo raksturu, pirms IPGK izsoles iesniedzot dabasgāzes iesūknēšanas līknes grafiku, to nebūs iespējams koriģēt pēc faktiskās piegādes situācijas. No vienas puses, iesūknēšanas līknes grafika mehānisma ieviešana samazina sastrēgumu risku, bet, no otras puses, palielina dabasgāzes iesūknēšanas neelastīgumu atbilstoši faktiskajai piegādes situācijai. Tāpēc AS "Latvijas Gāze" ieskatā, ieviešot iesūknēšanas līknes grafiku, būtu nepieciešams paredzēt noteiktu iesūknēšanas apjoma elastīguma rezervi.

Tāpat Grozījumu projektā nav sniegts risinājums par sistēmas lietotāju neizmantojamās jaudas apjomu, kurus, ja tāda nepieciešamība rastos, citiem sistēmas lietotājiem būtu iespējams iegādāties un/vai apmainīties. Tas ir būtiski, jo īpaši raugoties no caurspīdīguma un jaudu pieejamības viedokļa.

2. Par IPGK jaudu rezervēšanas procesa neskaidrību

Ar Grozījumu projektu tiek ieviesta tāda dabasgāzes uzglabāšanas un iesūkņēšanas jaudu rezervēšanas sistēma, kas no IPGK lietotājiem prasa ļoti precīzu dabasgāzes iegādes grafika plānošanu visai iesūkņēšanas sezonai. Lai IPGK lietotāji varētu plānot efektīvu, savam dabasgāzes iegādes plānam atbilstošu un stabilu dabasgāzes iesūkņēšanas procesu, kā arī tam sekojošu dabasgāzes izņemšanu no IPGK, IPGK lietotājiem ir būtiski, lai tie jau laikus būtu informēti par skaidriem, viennozīmīgi interpretējamiem nosacījumiem, priekšrocībām un riskiem attiecībā uz katru IPGK jaudu produktu, lai tie varētu izdarīt uz vienlīdzīgiem un skaidriem noteikumiem balstītu izvēli attiecībā uz IPGK jaudu iegādi un iesūkņēšanas stratēģiju.

Lai arī ar Grozījumu projektu formāli tiek nodrošināta jaunā dabasgāzes iesūkņēšanas jaudu rezervēšanas regulējuma ieviešana, tomēr no Grozījumu projekta, kā arī Konsultāciju dokumentā iekļautā Grozījumu projekta izstrādes pamatojuma, nav skaidri saprotamas IPGK lietotāju tiesības un pienākumi un attiecīgi plānotais iesūkņēšanas process, kā arī no jaunā regulējuma izrietošie riski un iespējamie ierobežojumi. Tādējādi bez informācijas pieejamības par plānoto IPGK jaudu izsoles procesu, izsoles priekšmetu, solījumu izteikšanas kārtību un solījumu apstiprināšanas kārtību, nav iespējams gūt priekšstatu par plānotas dabasgāzes uzglabāšanas jaudu, izmantojot iesūkņēšanas līknes piemērojamību un pilnvērtīgi izvērtēt Grozījumu projekta pamatotību un piemērošanas iespējamību. **Nemot vērā minēto, lai nodrošinātu iespēju sniegt viedokli ne tikai par formālu Grozījumu projektā iekļauto normu precizējumu, bet uz pilnīga regulējuma pieejamību un izpratni balstītu viedokli par plānoto IPGK dabasgāzes uzglabāšanas jaudu rezervēšanas sistēmas procesu kopumā, lūdzam papildināt konsultāciju dokumentu ar IPGK jaudu izsoles nolikumu vai detalizētu izsoles kārtības aprakstu.**

3. Par IPGK jaudu izsoles noteikumu publicēšanas termiņu

Grozījumu projekta 1.4.punkts paredz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020. gada 1. oktobra lēmuma Nr.1/14 "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi" (turpmāk – IPGK lietošanas noteikumi) 24.2. un 24.3.apakšpunktu izteikt šādā redakcijā:

"24.2. sistēmas operators krātuves jaudas izsoles nolikumu, kurā norāda izsoles ietvaros jaudas produktam attiecīgā krātuves ciklā maksimāli pieejamo krātuves jaudas apjomu un tam atbilstošo dabasgāzes iesūkņēšanas līkni un kurš saskaņots ar regulatoru, vai informāciju par krātuves jaudas izsoles atcelšanu, ja iestājas kāds no šo noteikumu 24.1.punktā noteiktajiem apstākļiem, publicē savā tīmekļvietnē ne vēlāk kā piecas darba dienas pirms noteiktā izsoles sākuma".

Ar Grozījumu projektu tiek ieviesta tāda dabasgāzes uzglabāšanas jaudu rezervēšanas sistēma, kas tās efektīvai izmantošanai no IPGK lietotājiem prasa precīzu dabasgāzes iegādes grafika plānošanu visai iesūkņēšanas sezonai. Tomēr, kā jau iepriekš uzsvēram, Grozījumu projekta normas paredz tikai formālus grozījumus, kas nesniedz pilnīgu skaidrību par IPGK jaudu izsoles procesu, kas ir būtisks priekšnoteikums lēmuma pieņemšanai IPGK lietotājiem par dalību IPGK jaudu izsolē, un dabasgāzes iepirkumu grafika plānošanu kopumā. Lai nodrošinātu Konsultāciju dokumentā uzsvērtā mērķa sasniegšanu - mazināt krātuves pārslodzi, radot priekšnoteikumus iespējami liela dabasgāzes daudzuma novietošanai IPGK un tādējādi veicinot IPGK ilgtspēju, nepieciešams nodrošināt, ka IPGK jaudu rezervēšanas nosacījumi tirgus dalībniekiem ir zināmi laicīgi pirms IPGK izsoļu sākuma. Grozījumu projektā paredzētais IPGK izsoles nolikuma publicēšanas termiņš tikai 5 darba dienas pirms izsoles, ir pārāk īss, lai varētu tikt uzskatīts par pietiekamu, izsoles noteikumu izvērtēšanai, jautājumu

uzdošanai un attiecīgi stratēģisku lēmumu pieņemšanai, tajā skaitā attiecībā uz dabasgāzes iepirkumiem. **Apzinoties Grozījumu projekta pieņemšanas laika grafiku un jau izsludināto izsoļu grafiku, IPGK izsoles nolikuma savlaicīga (vismaz dažus mēnešus pirms pirmās izsoles) publicēšana vairs nav iespējama, tomēr lūdzam noteikt saprātīgu, vismaz 2 nedēļu iepriekšējas IPGK jaudu izsoles noteikumu publicēšanas termiņu, lai nodrošinātu IPGK lietotāju tiesisko interešu uz savlaicīgu tirgus noteikumu pieejamību ievērošanu.** Savukārt turpmākajiem IPGK cikliem izsoles noteikumi būtu publicējami vismaz 3-4 mēnešus pirms izsoles sākuma, tādējādi nodrošinot iespēju tirgus dalībniekiem jau laicīgi sagatavot savu dabasgāzes iepirkuma plānu, pamatojoties uz skaidriem IPGK jaudu rezervēšanas un pieejamības noteikumiem. Katras IPGK jaudu izsoles īpašie noteikumi attiecībā uz maksimāli pieejamo krātuves jaudas apjomu un tam atbilstošo dabasgāzes iesūkšanās līkni, kā arī solījumu iesniegšanas un atvēršanas termiņiem, var tikt publicēti Grozījumu projektā piedāvātajā termiņā – 5 darba dienas pirms izsoles sākuma, jo šo noteikumu mainība ir pamatota un saprotama.

Ar cieņu,

Valdes loceklis

Egils Lapsalis

Joksta, 67374369
Pieke, 67 369 292

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU